

Statenmededeling

Onderwerp

Gevolgen corona op OV in 2021

Datum

10 november 2020

Documentnummer

GS: 4783142

PS: 4787124

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Maatregelen concessies Oost, West en Zuidoost i.v.m. Coronacrisis

Aanleiding

Als gevolg van de coronapandemie is het aantal reizigers in het openbaar vervoer fors gedaald. Hierdoor zijn ook de inkomsten van alle vervoersbedrijven fors gedaald. Dit heeft uiteraard ook gevolgen voor de Brabantse ov-concessies. In de [statenmededeling](#) *Update coronamaatregelen en communicatie hieromtrent* van 8 oktober 2020 bent u hierover geïnformeerd. Ook is in de [Statenmededeling](#) *Uitvoering visie gedeelde mobiliteit* aangegeven dat de gevolgen voor de concessieverlening in West-Brabant nog onderwerp van gesprek zijn.

Vanuit het Rijk is zowel in 2020 als in 2021 een extra vergoeding beschikbaar gesteld als tegemoetkoming aan de vervoersbedrijven zodat deze in ieder geval door kunnen blijven rijden en niet omvallen. Deze vergoeding vanuit het Rijk dekt niet alle gemiste opbrengsten waardoor de vervoerders in 2020 nog met een aanzienlijk tekort geconfronteerd zijn. In het bestuurlijk NOVB (Nationaal Openbaar Vervoer Beraad) van 30 september en 16 oktober 2020 is afgesproken dat het tekort dat ook in 2021 verwacht wordt doordat de reizigersaantallen en de bijbehorende reizigersinkomsten nog beneden niveau zijn, opgevangen mag worden. Bijvoorbeeld door een kostenbesparing bij de vervoerders waardoor de concessies quitte kunnen draaien. Voor deze kostenbesparingen zijn extra maatregelen nodig in de dienstregeling 2021.

In deze Statenmededeling wordt u geïnformeerd over de maatregelen die zijn getroffen om op de gevolgen van de coronapandemie voor het openbaar vervoer te beheersen.

Bevoegdheid

De provincie Noord-Brabant is voor haar grondgebied verantwoordelijk en alleen bevoegd voor het Openbaar Vervoer conform de Wet personenvervoer 2000. De verlening van concessies en de wijziging en uitvoering daarvan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben in december 2018 de visie "Gedeelde Mobiliteit is Maatwerk" vastgesteld. Gedeputeerde Staten werkt bij de uitvoering van de concessies binnen de kaders van deze visie.

Kernboodschap

1. *Als gevolg van de coronapandemie staat het openbaar vervoer ernstig onder druk en zijn maatregelen nodig om het financieel overeind te houden*
Evenals vele andere takken van onze economie en het sociaal maatschappelijke leven ondervindt het openbaar vervoer forse gevolgen van het coronavirus. Thuiswerken, beperkingen van de reisbewegingen, maar zeker ook de beperkte openstelling van het middelbaar en hoger onderwijs, leiden tot lagere reizigers aantallen in het openbaar vervoer. Dit zal naar verwachting tot in 2021 maar mogelijk ook daarna aanhouden. In oktober 2020 zaten er gemiddeld 45% van de reizigers in het OV t.o.v. vorig jaar. Hiermee lopen de OV-bedrijven veel reizigersinkomsten mis terwijl de kosten volledig doorlopen.

Door de beschikbaarheidsvergoeding die door het Rijk wordt gegeven, wordt in 2020 een groot deel van de kosten afgedekt. Door Arriva en Hermes is daarnaast, met wijzigingen in de dienstregeling in maart, juni en augustus dit jaar, zo goed als mogelijk op de veranderde vraag naar OV ingespeeld, maar wel onder de randvoorwaarde om deze essentiële voorziening zo veel mogelijk in stand te houden. Dit betekent uiteindelijk dat in 2020 fors verlies wordt geleden. Om deze situatie in 2021 te voorkomen zijn voor 2021, naast de beschikbaarheidsvergoeding die in elk geval tot 1 juli 2021 beschikbaar is, extra maatregelen nodig. Dit om te voorkomen dat de OV-bedrijven in grotere financiële problemen komen met alle mogelijke negatieve gevolgen van dien.

2. *Vanuit het Rijk is extra budget beschikbaar, dat via de provincies wordt uitgekeerd*

In de afgelopen maanden zijn landelijk afspraken gemaakt over een beschikbaarheidsvergoedingen OV voor 2020 en 2021 vanuit het Rijk (in de rollen van Corona-regisseur, stelselverantwoordelijke voor het OV en nationaal mobiliteitsregisseur), de samenwerkende OV-bedrijven en de decentrale OV- autoriteiten (in hun rollen van decentrale OV- autoriteit en regionaal mobiliteitsregisseur). De beschikbaarheidsvergoeding voor 2020 is uitgewerkt in een ministeriële regeling met de titel "Regeling Specifieke Uitkering (SPUK) beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven (BVOV2020), waarmee de rijksmiddelen via de concessieverleners aan de concessiehouders beschikbaar kunnen worden gesteld. De regeling is inwerking getreden.

Voor het jaar 2021 zijn op Prinsjesdag ook extra financiële middelen toegezegd voor de OV-sector. Er komt een regeling voor het jaar 2021. Er zijn op landelijk niveau gesprekken gaande om vorm te geven aan de regeling voor 2021.

Datum

10 november 2020

Documentnummer

GS: 4783142

PS: 4787124

Datum

10 november 2020

Documentnummer

GS: 4783142

PS: 4787124

3. *Aanvullend zijn ook besparingen noodzakelijk op de dienstregeling*

De SPUK dekt maximaal 93% van de kosten, er blijft dus een tekort over. Om de tekorten te dekken zijn daarom ook aanvullende maatregelen nodig. Omdat de reizigersaantallen echt een heel stuk lager zijn, is met de staatssecretaris in het NOVB afgesproken dat een kostenbesparing door middel van bijvoorbeeld gerichte afschaling van het openbaar vervoer mogelijk is om de kosten beheersbaar te maken en de concessies zonder verlies te laten draaien. De provincie betaalt conform de landelijke afspraken de exploitatiesubsidie wel volledig door, waardoor de besparingen direct bijdragen aan de rentabiliteit van de concessies. Overigens is de afspraak ook dat er geen winst gemaakt wordt in deze eerste helft van 2021.

4. *De gevolgen voor de reizigers zijn zo beperkt mogelijk gehouden en de besparingen blijven binnen de kaders van Provinciale Staten*

GS hebben de vervoerders bij de uitwerking van afschalingsplannen kaders meegegeven, die ook passen binnen de transitie naar gedeelde mobiliteit zoals deze is vastgesteld in de visie "Gedeelde Mobiliteit is Maatwerk":

- Het belang van de OV-reizigers staat voorop;
- Optimale kostenbesparingen binnen de eigen bedrijfsvoering;
- We gaan ervan uit dat de rijksbijdrage die voor 2020 per maand beschikbaar is ook voor de eerste helft van 2021 beschikbaar komt;
- De exploitatiebijdrage van de provincie blijft gelijk, de huidige budgetten worden volledig benut;
- Vervoersbedrijven moeten weer zicht hebben op financieel gezonde concessies;
- Minimale frequentie overdag van 1 x per uur een bus is de basis. Op Bravo-direct lijnen minimaal 2x per uur;
- Er moet van maandag tot vrijdag een dagdekkend (van 6 tot 19 uur) OV-netwerk blijven en er mogen geen unieke verbindingen wegvallen;
- Continuëren van de afspraken over spreiding met het onderwijs, gemaakt in overleg met zowel vervoerders als onderwijsinstellingen;
- Aanpassingen dienstregeling o.b.v. verwacht toekomstig gebruik, rekening houdende met ontwikkelingen op termijn;
- Adaptiviteit en flexibiliteit: snel inspelen op veranderende omstandigheden en wijzigingen in reizigersaantallen.

5. *Gemeenten en Reizigersoverleg Brabant (ROB) hebben de gelegenheid gehad om op de plannen te reageren en hebben in hoofdlijnen ingestemd met de voorstellen*

De plannen zijn gedeeld met de gemeenten en het Reizigersoverleg Brabant. Het Reizigersoverleg Brabant heeft ingestemd met de voorstellen, maar wel zorgen uitgesproken over het behoud van/opbouw naar goed OV na corona en de communicatie richting de reizigers. Ook de gemeenten hebben in hoofdzaak begrip voor de aanpassingen, maar vragen, op lokaal niveau aandacht voor negatieve consequenties, ook voor de langere termijn. We hebben hier

nadrukkelijk oog voor en bekijken waar we samen met de gemeenten m.b.v. flexibele oplossingen een eventueel ontstaan gat op kunnen vangen.

Datum

10 november 2020

Documentnummer

GS: 4783142

PS: 4787124

6. De buurtbussen worden nu zo snel als mogelijk weer opgestart

Vanaf maart van dit jaar rijden er geen buurtbussen in Nederland. Veel vrijwillige buurtbuschauffeurs horen tot de kwetsbare doelgroepen en het is in een buurtbus niet mogelijk om 1,5 meter afstand te houden tot de chauffeur. TNO onderzoek heeft uitgewezen dat er extra maatregelen aan de ventilatie en kuchschermen bij de chauffeurs nodig zijn om de buurtbussen corona-veilig in te kunnen zetten. De werkzaamheden hiervoor worden nu voorbereid.

Ook wordt overlegd met de buurtbusverenigingen in hoeverre zij het rijden weer op kunnen en willen starten. Naar verwachting zal begin 2021 het vervoer met de buurtbussen zo veel mogelijk weer zijn opgestart. Ook in de grote bussen worden kuchschermen voorin de bus bij de chauffeurs geplaatst, waardoor reizigers vanaf eind november weer voorin in kunnen stappen en ook weer een vervoerbewijs in de bus kunnen kopen.

Consequenties

1. Reizigers ondervinden overlast door de besparingen op het openbaar vervoer.

De vervoerders hebben binnen de gestelde kaders invulling gegeven aan de besparingen. In hoofdlijnen gaat het om de volgende aanpassingen, die nadrukkelijk zijn afgestemd op de vraag:

- Aanpassing van frequenties op lijnen op de afgenomen vraag;
- Schoolliners die rijden als aanvulling in de spits zijn voor het merendeel gestopt, behalve als deze voor reizigers een unieke verbinding bieden;
- Inkorting van lijnen als reizigers ook een alternatief met andere OV-lijnen hebben;
- Enkele lijn(delen) met zeer laag gebruik (minder dan 2 reizigers per rit) zijn vervallen.

2. De coronapandemie is nog niet voorbij, er zijn nog aanvullende maatregelen nodig om het openbaar vervoer op lange termijn overeind te houden.

Met de vervoerders worden aanvullende maatregelen onderzocht. Deze worden in het voorjaar van 2021 verder vormgegeven in een transitieplan naar de toekomst, dat in NOVB verband op dit moment wordt voorbereid en opgesteld. Met staatssecretaris Van Velthoven is in het NOVB afgesproken dat medio april 2021 dit plan gereed moet zijn. Dan is de verwachting ook dat er meer zicht is in het gebruik van het OV op de langere termijn. De voorgestelde aanpassingen dienen dan ook in het licht van de huidige corona-situatie gezien te worden. Hoe de dienstregeling of het OV-aanbod ná de corona-beperkingen er uit ziet is onderdeel van dit transitieplan.

Europese en internationale zaken

De BVOV 2020 tussen maart 2020 en 1 september 2020 zal door de Europese Unie worden beschouwd als een geoorloofde vorm van Staatssteun. Op landelijk

niveau zijn afspraken gemaakt om een passende juridische grondslag te vormen voor het verstrekken van de Beschikbaarheidsvergoedingen OV 2020 en 2021. Voor de periode vanaf 1 september 2020 hebben GS door middel van een wijziging van de Brabantse concessiebeschikkingen, conform een landelijk model, gezorgd voor een passende juridische grondslag.

Communicatie

De plannen zijn besproken met de gemeenten en het ROB. Voorafgaand op de dienstregelingswijziging op 3 januari 2021 zullen de vervoersbedrijven hierover richting de reizigers communiceren.

Vervolg

Op 3 januari 2021 gaat de nieuwe dienstregeling in. In het voorjaar van 2021 wordt met de vervoerders een transitieplan voor de toekomst opgesteld.

Bijlagen

Geen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer G.P.C. Mennen, (06) 18 30 31 36,
gmennen@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw E. Vergroesen, (06) 18 30 30 58,
evergroesen@brabant.nl.

Datum

10 november 2020

Documentnummer

GS: 4783142

PS: 4787124